

HAC, ZENGİNLER İÇİNDİR

A. Hamdi KASABOĞLU

Hac İslâm Dîninin beş esasından biridir. Farziyeti Kitab, Sünnet ve İcmaâ ile sabittir.

Hac herkese mutlak olarak farz değildir. Bir kimseye Hac'ın farz olma-sı için, o kimsenin evi ve evi'nin zarurî eşyası, ailesinin zarurî ihtiyaçlarını karşılayacak mal ve parası, sanatkâr ise sanat âlet ve edevatının bulunması, kendisini Mekke'ye kadar götürüp getirecek ve bu aradaki zarurî masraflarını karşılayacak parası bulunması ve bütün bunların üstünde akıllı, müslim ve erginlik çağında olması lâzımdır. Aynı zamanda Hac edecek kimsenin, Hac zamanında vücutça sağlam olması. Hac yolunun emin ve sâlim bulunması da gerekir. Malî imkânları müsait olmıyanların ailelerinin rızıklarından keserek, evini, tarlasını, hayvan ve saireyi âlet ve edevatını satarak Hacc'a gitmesi câiz değildir.

Kadınların Hacc'a gidebilmeleri için yanlarında kendileriyle evlenmek haram olan erkek akrabalarının bulunması lâzımdır. Ancak her türlü tehlike ve tecavüzdten emin oldukları takdirde erkeksiz Hacc etmeleri de kerahatle caizdir. Sırf Hac için nikahlanarak Hac etmeleri dînen doğru değildir.

Tedavî ile iyileşmesi mümkün olmıyan hastaya, elleri, ayakları kesik olana, kötürümlere, körlere ve çocuklara Hacc farz değildir.

Hacc'ın farzı üçtür. İhram giymek, Arafat'da biraz durmak, Kurban Bayramının birinci günü Kâbe'yi tavaf etmektir.

İhram Mîkat denilen yerlerde giyilir. Medineliler için Zülhuleyfe, İraklılar için Zatül'ırk, Şamlılar için Cuhfe, Necidliler için Kurun, Yemenliler için Yelemlem Mikat'dır. Hacılar Mîkad'a vardıklarında tayyarede, vapurda, tay-yare ve vapur personeli tarafından Mîkad'a yaklaşıldığı haber verilir. İhram Mîkat'da giyilir; Mîkat'dan evvel giymek de câizdir. Mîkat'dan sonra ihrama girene kurban kesmek icabeder.

İhram iki örtüden ibarettir. İhrama girmeden evvel her türlü temizlik yapılır, gusl edilir. Burada yalnız Hacc'a niyet edilir. «Allahım ben Hacc et-mek istiyorum, Hacc'ımı kolaylaştır ve Hacc'ımı kabul et» diyerek niyet edilir ve ihrama girilir, veya hem Hac hem de Umre'ye niyet edilir, «Allahım ben Haccetmek ve Umre yapmak istiyorum, Hacc'ımı ve Umre'mi kolaylaştır, Hacc'ımı ve Umre'mi kabul et» diyerek niyet edilir. Ve ihrama girilir. Ya-hut da yalnız Umre'ye niyet edilir, «Allahım ben Umre'ye niyet ettim, Umre'mi kolaylaştır ve Umre'mi kabul et» denilir ve ihrama girilir. Bundan sonra namazın arkasından (Lebbeyk) çekilir. (Lebbeyk) devamlı olarak da çekilir. (Lebbeyk) demek dâvete icabet demektir. Nasıl bir kimse ev yapar da, yeni evine dostlarını dâvet eder, davet olunanlar da davete icabet ederlerse, hacılar da Hazreti İbrahim'in Kâbe'yi yaptırdıktan sonra Allah'ın emriyle insanları Kâbe'ye ziyaret dâvetine icabet etmiş olurlar. Hazret-i İbrahim Ebû (Kabis denilen dağa çıkarak: «Bilmiş olun ki Cenâb'ı-Hâk kendine bir ev yapmasını emretmiştir, işte bu ev yapıldı, evi'ni hemen Hacc ediniz» diyerek Allah'ın emriyle insanları Hacc'a dâvet etmiştir, işte hacılar Hazret-i İbrahim vasıtasıyla Cenâb'ı-Hâk'ın dâvetine (Lebbeyk) diyerek icabet ederler. Yalnız Umre'ye niyet edenler tavaf ve sa'y'den sonra ihramdan çıkarlar. Ara-fat'a çıkmazdan evvel tekrar Mekkeliler gibi ihram giyerler, Arafat'a öyle çıkarlar. Yalnız Hacca niyet edenler veya hem Hacc'a hem de Umre'ye niyet edenler merasim sonuna kadar ihram'dan çıkmazlar.

İhrama girenlerin cinsî münasebetten başka, başkalarına söğmekten, kötü söz söylemekten, başkalarına kötü isim takmaktan, alaya almaktan ve benzerleri çirkin hareketlerden, gerek arkadaşlarıyla gerek kendine hizmet edenlerle ve kim olursa olsun başkalarıyla kavga ve mücadele etmekten uzak kalmaları gerektir.

İnsan nasıl oruç tutmakla kendini yemekten, içmekten, cinsî münasebet'ten ve her türlü nefsanî duygulardan uzaklaştırırsa zekât vermekle kalbinin servet sevgisine meyletmesine engel olursa Hacc etmek suretiyle de Vatanından, efrad-ı Şilesinden, malından mülkünden uzaklaşır, bütün rütbe ve mevkilerinden sıyrılmış olarak basit kefenle benzeyen bir örtü içerisinde kendi kendine kalır. Bir gün gelip öleceğini kefenlenip mezara konulacağını, kıyameti, mahşeri, hesap ve mîzan'ı düşünür. Bir hacı nasıl mahşerde mahkeme-i İlâhîde kimseden yardım göremezse artık dünyada iken Allah yolunda yaptığı hayırlarla, iyi amelleriyle karşı karşıya kalırsa burada da ihramla Arafat'a çıkar. Arafat'da bütün hacılar kendisi gibi iki peştamal içindedirler, Yanlarındaki bir miktar dövizlerinden başka bir şeyleri yoktur. Mallarını, mülklerini, mevkî ve rütbelerini, âilelerini memleketinde bırakmışlar, kimse kimseye yardım edecek durumda değil... Arafat'dan Minâ'ya geldiğinde kurban kesilir. Bu şükür kurbanıdır, vâcib kurbanı değildir. Yalnız Umre'ye veya hem Umre hem de Hacc'a niyet edenler kurbanlarını Minâ'da kurban günü keserler; yalnız Hacc'a niyet edenlerin kurbanlarını memleketlerinde kesmeleri câizdir.

Minâ'da kurbanların kesilmesi fakirlerin, yoksulların ihtiyaçlarını temin etmektir, Cenâb-ı Hâk Kelâm-ı İlâhîsinde: «Yoksul ve fakirleri it'âm edin» buyuruyor. Bugün minâ'da kesilen kurban milyonları buluyor. İhtiyaçtan faz-la olduğu için bir çukura gömülüyor. Bu suretle de Cenâb-ı Hâk'ın beyan buyurduğu gayeden uzaklaşıyor.

Bunun için yalnız Hacc'a niyet eden hacılar kurbanlarını memleketlerin-de kesip fakirlere dağıttıklarında daha fazla sevap kazanır ve bu suretle Allah'ın emrine imtisal etmiş olurlar.

Şeytan taşlamakla üzerinden günahlarını attığına ve âmel defterlerinin günahlardan temizlendiğine kanî olur.

Bayram günü tavaf ederken Arafat'da Cenâb-ı Hâk'la yapmış olduğu mukavele ve muahedeyi hatırlar. Allah ile olan mukavelesini Hacerü'l-Esved'i öpmekle imzalamış olur, Hacerü'l-Esved'i öpmek için birbirleriyle gönül kinci hallerde bulunmak doğru değildir. Yakışksız bir harekettir. Hacerü'l-Esved'i öpmek sünnettir, öpemeyenler istilâm ederler, istilâm da sünnettir.

Hacc'ın daha başka menfaatleri de vardır. Hac İslâmî bir kongredir. Çe-şitli İslâm ülkelerinden gelen Müslümanlar orada birbirleriyle tanışır, bir-birlerinin hallerine vâkif olurlar ve birbirlerinin kederleriyle kederlenirler, se-vinçleriyle sevinirler.

Hacc seyahatinin İnsan rûhu üzerinde büyük faideleri vardır. Rûhî sî-kıntılardan insanı kurtarır; görmediği yerleri görmek çeşitli insanlarla tanış-mak, mübârek yerleri, mukaddes makamları ziyâret etmek suretiyle İnsan bilgi sâhibi olur, görgüsü artar.